

RASSPECIFIK AVELSSTRATEGI FÖR AKITA.

1. Förord.

Akita Inu Sällskapet har huvudansvaret för Akitans utveckling och fortlevnad i Sverige. Det övergripande målet för rasklubben är att väcka intresse och främja avel av en fysiskt och mentalt sund Akita som har en rastypisk exteriör och bibehållna ursprungliga egenskaper.

Det åligger varje uppfödare och ägare av avelshane att hålla sig informerade om SKK:s och rasklubbens avelsstrategi.

2. Akitans historia.

Av Lotte Lekholm

Akita är en gammal ras i modern tappning.

Dagens Akita är resultatet av ett stort restaureringsarbete som japanerna har lagt ned på rasen de sista årtiondena. Typ, färg och bl a temperament har renodlats tillbaka till den ursprungliga japanska jakthunden som funnits i tusentals år i norra Japan.

Matagi-inu

Akitans förfader var från början en utpräglad jakthund. Det var en medelstor hund med ljus pälsfärg, kallad Matagi-Inu (= jakthund). Arkeologiska fynd visar att denna spets av urhundtyp fanns i Japan redan så långt tillbaka i tiden som 5000 år f Kr och att ytterst lite av deras utseende förändrats under årtusendena.

Odate-inu

I slutet av 600-talet blev storviltsjakt alltmer populärt hos den japanska adeln och interna oroligheter i landet, speciellt i de norra provinserna, skapade ett behov av en större vakt- och jakthund. Matagi-inus korsades då med hundar från Korea och Kina och en stor, tyst hund, ojämförligt modig och lojal, utvecklades. Förutom militära uppgifter kom spetsarna att användas till jakt på älg, hjort, antilop och björn och de var med sina stora tassar utmärkta till att dra och jaga i djupare snö.

Runt Odate började en del adelsfamiljer att föda upp hundar av samma pälsfärg i generation efter generation. Hundarna blev kända efter sin färg och ägarfamiljens namn, ex "White of Adachi", "Black of Izumi" och hundtypen kallades "Odate-inu"; rasren hund från Odate. En del hundar kom att bli högt respekterade. Odate-inu förblev relativt opåverkad fram till artonhundratalets slut.

Då drabbades rasen av ett par dråpslag. Från och med 1890 började Odate-inus att systematiskt avlas ut med tosa, mastiff och s:t bernhardshund tills de rastypiska dragen höll på att försvinna. Ett stort utbrott av rabies decimerade dessutom hundbeståndet enormt när friska som sjuka hundar klubbades ihjäl

Akita-inu, naturmonument

En begynnande insikt bland intellektuella om Odate-inus historiska betydelse och startade ett engagemang för att bevara de ursprungliga japanska raserna. Som den första av sju raser utsågs Odate-inu, som hädanefter kom att kallas Akita-inu, 1919 till naturmonument. Det dröjde dock fram till 1931 innan man hittade levande exemplar som motsvarande vad man menade med den urjapanska hundtypen. Året därpå, 1932, slog rasen igenom hos det japanska folket genom en serie tidningsartiklar om en trogen Akita som i nio år förgäves väntade på sin ägare sedan denne dött på sin arbetsplats. Alla ville ha en Akita-inu, olika organisationer för rasens bevarande uppstod i Japan och en rasstandard skrevs.

Andra världskriget

Akitan var på väg att återhämta sig när andra världskriget bröt ut. Folk svält, och det betraktades som landsförräderi att ge mat till en hund istället för en medmänniska. De hundar som inte svält ihjäl, avlivades för köttets och pälsens skull. Några få hundar gömdes undan och kom att överleva på bland annat tång och fiskrens, andra Akitor släpptes fria i bergen för att klara sig helt på egen hand. Den enda ras som sparades för militära arbetsuppgifter var schäfern, och därför sökte en del ägare rädda sina Akitor från avlivning genom att para dem med schäfrar.

Efter kriget listades visserligen en del Akitor upp och visades bland annat på den första japanska hundutställningen 1947, men rasen överlevde troligen främst genom att den fångade intresset hos soldater ur de amerikanska ockupationstrupperna. Trots att det bröt mot japansk lag smugglade amerikanska soldater med sig Akitor till USA som souvenirer.

Två olika typer

Under de senaste femtio åren har Japan försökt att rensa bort inslagen av europeiska hundar från sekelskiftetiden och schäfer från krigsåren för att återskapa "original"-akitan, matagin. Detta har resulterat i att den japanska Akitan, numera skiljer sig avsevärt från efterkrigstidens Akita genom en lättare och torrare kropp, röd, vit, tigrerad eller sesamfärgad päls och ett starkt orientaliskt utseende. Denna typ motsvarar den officiella rasstandard som gäller för Akita.

I USA har man istället strävat efter att behålla dragarna från den äldre typen av Akita som ligger till grund för deras hundar, med varierande pälsfärg och teckning, lösare skinn och kraftig benstomme.

Skillnaden i typ har efterhand blivit så tydlig att rasen nu (2000), efter flera års diskussioner, delas. Den moderna japanska typen behåller namnet Akita (utan suffixet inu), medan den amerikanska typen byter namn till American Akita 2006. (Mellan 2000 och 2005 Great Japanese Dog).

3. Akitans historia i Sverige.

Akitan har inte funnits i Norden så länge. Några enstaka exemplar importerades på 60-talet, men egentlig uppfödning började först 1973. I Sverige finns någonstans mellan 150 - 250 stycken. Det finns omkring 7 (år 2005) aktiva uppfödare av rasen.

4. Mentalitet och temperament

En Akita är en ursprunglig hund med utpräglade ledaregenskaper som kräver en hel del hundkunskap och tålamod av sin ägare. Akitan är normalt en tyst, lugn, oberörd och värdig hund men kan trots detta växla från vila till aktivitet på en bråkdel av en sekund för att nästan lika snabbt koppla om till vila igen. Akitan är mycket lojal och tillgiven sin familj och skyddar denna till varje pris. Den tycker däremot inte om att vara socialt isolerad från sin familj utan vill helst vara med i händelsernas centrum, och flyttar sig gärna från rum till rum för att kunna hålla ögonen på sin ägare. Akitan är en stolt och värdig hund med stark integritet.

Nuläget: Akitan har de senare åren blivit mentalt stabilare än tidigare. Det finns inga vetenskapliga belägg för detta, men den allmänna meningen är att Akitan har blivit mer lätthanterliga gentemot vad den var för 10-15 år sedan. Detta märks då framförallt vid våra träffar, utställningar och övrigt umgänge med andra hundar.

Målsättning: Rasklubben bör arbeta för att vi ska få en MH-profil för våra hundar. Det krävs att minst 30 hundar beskrivs för att rasen ska få en egen profil. Målsättningen är att inom 5 års period ha 30 hundar beskrivna. Akitans mentalitet är mycket viktig för rasen. Målsättningen är att främja Akitans sociala och ursprungliga egenskaper och inte avla på för rasen mentalt otypiska hundar.

5. Hälsa

Hälsoläget har bedömts med utgångspunkt från uppfödarenkät (de som haft en reg. kull mellan 2002-2005). 8 st enkäter, svarsfrekvens 5 st = 62 %. Enkät till samtliga medlemmar (exkl. uppfödare) i rasklubben år 2005 (85 st, svarsfrekvens 59 st = 70%) samt försäkringsbolagens skade- och sjukdomsfrekvens under åren ca: 2000-2004

Det finns inga belägg för att rasen skulle vara sjukare än andra. Enstaka Akitor kan dock visa sig vara känsliga för sänkningar eller överreaktioner av immunförsvaret. Det behöver i sig inte besvära hunden, men störs immunförsvaret kan det utlösa sjukdomar vars symptom ofta är någon form hud- eller ögonproblem.

Nuläget: Under 2000-talet har det dock konstaterats ett antal fall av SA (Sebaceous adenitis). Det är inget unikt för Sverige, och år 2003, påbörjades forskning om SA på Akita i Göttingen, Tyskland, i regi av WUAC (World Union of Akita Clubs).

Det är ett fåtal officiellt kända hundar i Sverige som är drabbade, men mörkertalet är stort, inte minst på grund av okunskap om sjukdomen hos många veterinärer och att sjukdomen är svårdiagnostiserad.

SA.

SA är en talgkötelinflammation i huden. Det som gör sjukdomen besvärlig för rasen är att SA-drabbade Akitor ofta utvecklar många sekundära infektioner som ger upphov till sår och ofta svår klåda. SA kan inte botas utan bara lindras. Att bada hunden ofta och ge den oljebehandlingar kan ha en temporär effekt. Viss framgång med naturpreparat har också visat sig ha en temporär effekt. Antibiotika används för att lindra de sekundära hudinfektionerna.

Det finns olika teorier till varför SA utvecklas:

- En framåtskridande nedärvd störning i sebaceous körteln
- En sjukdom i immunförsvaret som utlöses av okända mekanismer.
- En defekt av hår- och hudväxten.

SA kan drabba hundar av båda könen och i olika åldrar (lite beroende på ras).

Symptomen hos akitan är bl.a.:

- Skorv (mjällig).
- Fet eller torr skorv

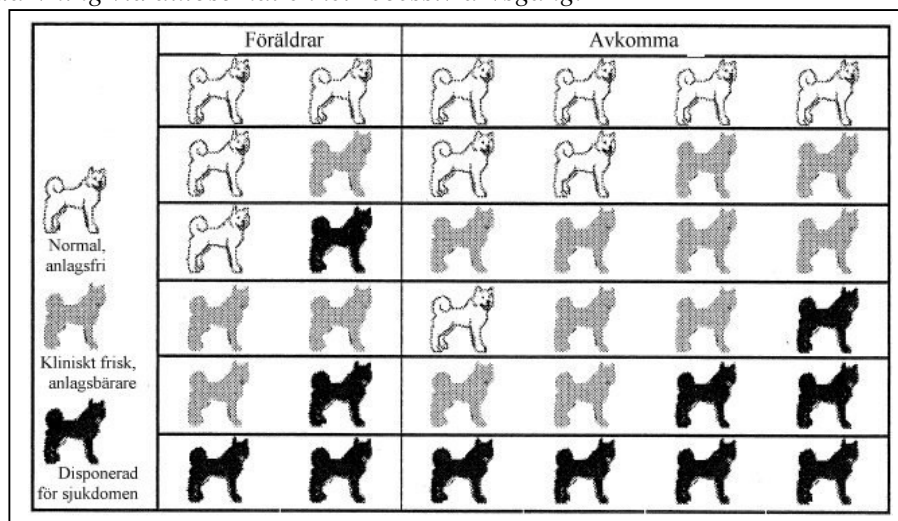
- Huden mörknar.
- Huden får en signifikant nötaktig lukt.
- Förtjockning/förhårdnad av huden med håravfall, främst underullen, som kan variera från lokala fläckar, som öron och hals, till total pälslöshet.
- Typiskt kan vara att också hårrötterna på pälsen även lossnar.
- Feber och viktminskning kan även förekomma.
- Hunden kliar och naggar sig.

SA är ofta cyklisk/återkommande, det vill säga att symptomen går tillbaka och pälsen återbildas, för att sedan återkomma och hunden börjar tappa pälsen igen.

SA diagnostiseras med biopsiprov.

SA förekommer även hos andra raser. Hos Pudel har det visat sig att SA nedärvs autosomt recessivt och sannolikheten är stor att detsamma gäller för Akitan och övriga raser.

Nedärvning vid autosomal enkel recessiv arvsång.

Detta betyder att hundar som är disponibla att utveckla SA kan gå obemärkta genom livet, om viss SA visar sig vara immunrelaterad, och inte bryter ut om den inte påverkas av en yttre faktor som till exempel stress, vaccinering, hormonella förändringar eller annan sjukdom som påverkar immunförsvaret.

VKH.

Även VKH är sällsynt förekommande i Sverige, men har diagnostiserats på ett fåtal individer. Så här beskrivs VKH på SKK's hemsida:

VKH - Uveodermatologiskt syndrom.

Med syndrom menas en sjukdom med flera olika symtomgrupper som tillsammans bildar ett typiskt sjukdomskomplex. VKH är en förkortning av Vogt-Koyanagi-Harada syndrome. Bokstäverna V, K och H är initialerna i efternamnen på den schweiziske och de två japanska läkare som först beskrev syndromet hos människa. En sjukdom som mycket liknar VKH har påvisats hos hund och går alternerande under namnen VKH och (mer korrekt) uveodermatologiskt syndrom (UVD).

Sjukdomen debuterar i treårsåldern och hanar drabbas något oftare än tikar. En tydlig

rasdisposition föreligger (se nedan). Tidiga symtom från ögat är uveit (inflammation i ögats åderhinna) och näthinneförändringar som senare kan leda till avlossning och blindhet. Sekundär katarakt och glaukom kan uppträda (se dessa). Huden och pålsen kan vitna lokalt, särskilt på nosen, runt ögonen och på läppar och trampdynor. Orsaken är en immunmedierad avvikelse hos vissa vita blodkroppar som får dem att angripa pigmentceller. Enligt en hypotes skulle denna "felprogrammering" i sin tur sättas igång av vissa, i sig själv godartade virus. Behandling med kortison och/eller andra immunhämmande medel kan tillfälligt lindra symtomen.

VKH förekommer även hos andra raser.

Enstaka fall av HD förekommer, men har ingen oroväckande trend. Akitan ingår i SKK's program, och skall för avel ha känd höftledsstatus.

Födda år	2000	2001	2002	2003	2004	2005
HD A	8	6	8	6	3	1
HD B	2			1	1	
HD C	2				1	
HD D		1				
Ögonlyst med anmärkning	0	0	0	0	0	0
Ögonlyst utan anmärkning	9	2	5	4	3	1

Antal hundar som är HD-röntgade samt ögonlysta.

Två fall av PRA har genom åren diagnostiserats i Sverige. (Hundar födda 1994 resp 1997)

Målsättning: Klubben fortsätter att stötta forskningen i Göttingen bland annat genom att ge ekonomiskt bidrag till de medlemmar som skickar biopsiprover, samt verkar för att sprida den information som forskningen mynnar ut i.

I det fall forskningen kommer fram till slutsatser som påverkar denna avelsstrategi skall klubben skyndsamt ändra densamma.

6. Avel.

Nuläget: Akitan har under senare år haft en vikande nyregistrering. Detta beror sannolikt bland annat på att rasen delades 2000, samt att de fall av SA som diagnostiserats gjort att aveln blivit återhållsam. Detta har till följd att risken för överanvändning av avelsdjur ökat på grund av drastiskt minskad avelsbas. Trots detta har inavelsgraden hållit en låg nivå.

Det har under senaste åren importerats ett antal Akitor, vilka rätt använda, kan bredda den svenska avelsbasen.

Noterbart är att under 2007 (till och med kvartal 3) har det fötts 6 kullar med 40 valpar. Samtliga kullar har inslag av importter eller utlandsparning och med fortsatt låg inavelsgrad. Samtidigt har det importerats ytterliggare Akitor som uppnår parningsbar ålder under 2008.

Registreringsår	Antal reg. hundar Svenskfödda + importer	Antal kullar	Genomsnittlig kullstorlek	Inavelsgrad
2000	42+8 = 50	7	6,0	1,7
2001	46+2 = 48	8	5,8	2,4
2002	22+3 = 25	4	5,5	1,2
2003	29+3 = 32	6	4,8	1,5
2004	29+0 = 29	7	4,1	1,8
2005	9+4 = 13	3	3,0	0,6

Målsättning:

Klubben skall genom information och upplysning främja parningar utomlands, samt fortsatt import av Akita.

Klubbens avelspolicy skall verka för att:

- Öka populationen men Hålla nere inavelsgraden.
- Genom sen avelsdebut upptäcka ärftliga sjukdomar.
- Minska inslaget av "Amerikanska" linjer.

Avelspolicy för Akita.

Denna avelspolicy skall ses som avelsrekommendationer och den är ett komplement till den avelspolicy och grundregler som gäller för alla medlemmar i SKK vare sig de är medlemmar i AIS eller inte.

- För att bredda den genetiska variationen bör inavelsgraden ligga på max 6,25% räknat på 5 generationer, vilket motsvarar en kusinparning.
- Ingen Akita bör gå i avel före 24 månaders ålder pga att en del ärftliga sjukdomar visar sig under de 3-4 första åren i Akitans liv. Det är därför positivt om man kan vänta med avelsdebut tills hunden fyllt 3 år.
- AIS rekommenderar att ingen Akita bör lämna mer än ca 20 avkommor i max 4 kullar i Sverige under sin livstid. Den bör endast användas till en kull innan 3 års ålder och därefter ha max 2 kullar/år. Detta för att förhindra "matadoravel" och att bredda den genetiska variationen inom rasen*.
- Ingen kombination bör göras mer än två gånger*.
- Ingen Akita med grad D eller E på höfterna ska gå i avel. Endast i undantagsfall kan en enstaka kull på en grad C accepteras om hundens linjer ej tidigare förekommer i Sverige, för att öka den genetiska variationen. Dessa hundar ska alltid paras med grad A hundar.
- Alla avelsdjur ska ögonlysas inom 12 månader före parning. Hundar med PRA, ärftlig katarakt och entropion ska ej gå i avel.
- Akita med konstaterad SA, VKH eller annan autoimmun sjukdom ska ej användas i avel. Avkomma och förälder till sjuk hund bör ej gå i avel. För avel med anlagsbärare ska samma rekommendationer gälla som för avel med HD C. Syskon till hund som konstaterats med SA eller VKH bör vänta med avelsdebut till 3 års

ålder. Detta gäller även avkomma efter anlagsbärande förälder. Dessa hundar ska användas mycket restriktivt i avel och ej paras med kända eller troliga anlagsbärare för SA och VKH.

- Om en hund som redan gått i avel får diagnosen SA eller VKH ska samtliga ägare till dess avkomma informeras.
- SKKs dopingreglemente för hund ska följas och däri angivna förbjudna åtgärder diskvalificerar även för avel.
- Alla avelsdjur bör vara utställda i officiell klass och ha erhållit 1:a pris i kvalité.
- Hundar som har diskvalificerande fel enligt rasstandarderna ska ej användas i avel.

**Not: Då avelsbasen i nuläget är smal, borde en Akita inte få lämna mer än 5-7 avkommor i 1-2 kullar.*

Men på grund av det nuvarande låga födelsetalet för Akita (ingen född kull under 2006), och att inavelsgraden legat på en låg nivå, har AIS styrelse beslutat att man bör prioritera en viss numerär ökning av rasen innan reglerna skärps. Det är trots allt normalt sett enbart en minoritet av avkommorna som går i fortsatt avel.

En Akita som även används i Norge bör dock, på grund av det nära släktskapet med många hundar i Norge, inte lämna maximalt antal avkommor i Sverige.

7. Källförteckning:

Avelsanalys Sundgren
Uppfödarenkät
Medlemsenkät
Statistikutdrag från försäkringsbolag
L. Lekholm

8. Denna RAS-strategi har förankrats på följande sätt:

2002 antagande av avelspolicy efter remiss till medlemmar och uppfödare
2005 Uppfödarenkät
2006 Medlemsenkät
2007 Uppfödar- och medlemmöte med representanter för SSUK